

Televizyonda

Prof. Dr. Gazi Yaşargil Söyleşisi

Sunucu: İyi günler sayın izleyiciler. Beyin Cerrahisi ve Beyin Cerrahisi deyince, yalnızca Türkiye’de değil dünyada da ilk akla gelen isimlerden biri Prof. Dr. Gazi Yaşargil kuşkusuz. Amerikan Beyin Cerrahileri Birliği’nce yüzyılın Beyin Cerrahisi seçilen Prof. Dr. Gazi Yaşargil bugün stüdyomuzda ve Beyin Cerrahisiyle ilgili son gelişmeleri ve aynı zamanda Tıpta son yıllardaki önemli gelişmelerden biri olan kök hücre çalışmasının Beyin Cerrahisi’ndeki uygulama alanlarını konuşacağız. Hoşgeldiniz.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Hoşbulduk.

Sunucu: Değerli zamanınızdan bize vakit ayırdığınız ve TRT’yi tercih ettiğiniz için çok teşekkür ediyoruz efendim.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Sağ olun efendim ben de çok mutluyum. Halkımızla bağlı olmak benim için sevinç ve şeref.

Sunucu: Evet sayın seyirciler, eminim hepiniz, Prof. Dr. Gazi Yaşargil’e sorularınızı sormak için heyecanla bekliyorsunuz. Telefon numaralarımızı hatırlatmak istiyorum. 0312 Ankara’nın alan kodu biliyorsunuz. 490 99 72, 490 05 93. Program süresince Sayın Yaşargil’e sorularınızı yöneltebileceğiniz numaralarımız. Sayın Yaşargil, siz en son Japonya’da bir kongredeydiniz, bugün Beyin Cerrahisi’yle ilgili gelişmeleri yenilikleri konuşacağız. Önce dilerseniz o kongreden bir söz edelim. Nelerdi orada sunulan yenilikler? Dünyada ne tür gelişmeler oluyor Beyin Cerrahisi’yle ilgili, neler anlatıldı?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bu toplantıda biz beş bin meslektaş birliktedik. Elli tahminen batıdan, elli

de Japonya dışından, Asya’dan, Avustralya’dan gelenler ve toplam beş bin kişi katıldı. On beş salonda, devamlı sabahın sekizden akşamın yedisine kadar dersler verildi. Toplam üç gün içerisinde bin dört yüz ders verildi. Tabii hepsini takip edemiyorsunuz. Bildiğimiz, dünyadaki bütün toplumlarda muazzam bir açılma ve dinamik durum var. Teknoloji ilerliyor. Bilhassa Matematiğin ilerlemesiyle teknolojiye, Kimya, Fizik, Biyokimya, Biyofizik sahalarında çok çabuk hızlı ilerlemeler kaydediliyor. Tabii bundan bizim öğreneceklerimiz çok. Toplantılara gidiyoruz, dersleri dinliyoruz, aynı zamanda arkadaşlar arasında görüşüyoruz, ne durumdayız diye. Benim orada dört dersim oldu. Beyin tümörleri ve beyin damar yumakları üzerine görüştüm. Ve benim bilmek istediğim bilhassa son zamanlarda duymuştum, kök hücreler, beyin ve ilik sistemine konulabilir mi diye? Orada gördüm ki 25–30 görüş ve konuşma var. Ve iki gün hep onları dinledim. Ve aldığım şu son bilgi bu sahada muazzam çalışmalar fakat bunların hepsi laboratuvarlarda hayvanlar üzerinde araştırma. Çünkü biz şimdiye kadar Biyoloji’de 19. asırda milimetre üzerinde çalışıyorduk, 20. asırda mikrona geçtik. Milimetrenin binde biri. Şimdi bu asırda mikronun binde biri yani milimetrenin milyonda biri üzerinde çalışıyoruz. Nanometrik bir gelişme, daha inceye de gireceğiz. Çok daha inceye trilyonda birine gireceğiz. Görüntülerle daha hücrenin yapısını anlamaya çalışıyoruz, çalışmasını anlamaya çalışıyoruz. Kök hücre üzerinde güzel çalışmalar yapılıyor. Hepsini hayvan tecrübeleri üzerinde. Fareler bilhassa, domuzlar üzerinde yapılıyor. Öyle muazzam bir konu ki bu, diyelim maraton koşusu olsa, kırk bin kilometrelik, hemen hemen ilk metredeyiz.

Sunucu: Dediğiniz gibi çok küçük bir aşama katedildi ama önümüzde de umut vaadeden güzel bir yol var gibi.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Sizde dediğiniz gibi bilgisayarda bir pencere açıldı, o pencereden muaazam bir görüş var fakat orada nasıl milimetre milimetre ilerleyeceğiz yanlış yola sapmayalım.

Sunucu: Ve o yolda neler var, tehlikeler neler biliyorsunuz.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bilhassa durumu halkımıza bildirmek vazifemiz.

SUNUCU: Kök hücre deyince, dünyada hızla gelişen üzerinde çalışılan bir konu ve elbette siz hastalarla çok yakından ilgilenen ömrünü hastalara adanmış biri olarak onların psikolojisini bizden çok daha iyi biliyorsunuz. Hastalar ufacık bir umuda bile hemen sarılmak istiyorlar ve neleri varsa yoksa bu uğurda feda etmeye hazırlar ki, Beyin Cerrahisi çok özel bir yer alıyor bütün hastalıklar içerisinde. Bu anlamda bakarsak, hastaların beklentisi ne olmalı kök hücre çalışmalarından? Şu an için kök hücre çalışmaları bir tedavi seçeneği değildir demek mümkün herhalde değil mi?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Evet efendim öyle. Şimdilik henüz öyle. İç açıcı bir haber veremeyeceğim. Hayvanlar üzerindeki çalışmalar daha başlangıçta. Bir şeyler oluşuyor, hücreler gelişiyor ama öyle karışık bir konu ki bu husustaki uzmanlar bile her gün dikkatle tetkik ediyorlar. Nereye gidiyoruz, ne olacak diye. Adım adım yürütüyor, insanlara tatbikatı olgunlaşmış değil.

Sunucu: Tabii bu konuda dikkati çeken şey, son günlerde basında yer alan sizinde sanıyorum basında takip ettiğiniz bir haber, omurilik felçli bir hastaya kök hücre nakli yapılması ve bir Türk doktor tarafından yapılmıştı. O nedenle çok dikkat çekilmişti. Omurilik felçlerinde kök hücre tedavisi umut veriyor mu? Ya da bu anlamda bir tedavi mümkün mü? Uygulanması için alt yapı var mı bu konuda ne dersiniz? Çünkü bu konuda omurilik felçli hasta yakınları o kadar çok aradılar ki bu konuda bir program yapmamız konusunda.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Zaten kök hücresi de son on senede ortaya çıktı. Gen işi de zaten son on senelik bir gelişme. Umutlar çok. Çünkü çok sayıda hastalıklar var. İnsaniyet hala bu hastalıklardan tamamen kurtulmuş değil, sıkıntı içersinde. Her insan,

her birey toplum da dahil bundan kurtulmak istiyor. Fakat ben Japonya'da Avrupalı, Kanadalı, Amerikalı, Güney Koreli ve Çinli arkadaşlarla görüştim. Bu laboratuvarında çalışan arkadaşlarla görüştim. Hepsinin dediği, henüz insana tatbikat kıvamına gelemedik. Hayvanlarda bile başlangıçtayız. Yavaş yavaş anlamaya başlıyoruz nasıl bir hücre oraya oturup gelişebiliyor.

Sunucu: O zaman hastalar ve hasta yakınları çok acele etmesinler ki sanıyorum omurilik felçlerinde tek tedavi kök hücre tedavisi değil? Yani şuan başka tedavi seçenekleri var ki iyileşme şansı varsa zaten eğer.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Yakında duyacaksınız, şimdiden söylemek istiyorum, yanlış ümit vermek istemiyorum. Uzmanlar açıklayacaklar başka bir şekilde ilik zedelenmelerine karşı, ilik hastalıklarına karşı bir girişimeler. Bir aşı, bir şey sunacaklar. Hayvanlarda tecrübe yapmışlar. Bildirecekler benim bile bu hususta pek malûmatım yok. Yakında açıklayacaklar.

Sunucu: Evet ama dediğiniz gibi, bu tür çalışmaların en önemli noktası gerekli laboratuvar ve hayvan deneyleri. Alt yapı hazırlanmadan insana uygulanması fayda yerine çok büyük zararlar getirir değil mi? Hastaları ve hasta yakınlarını uyarmamız gereken en önemli konu sanırım bu program aracılığıyla.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bizim mesleki açımızdan görüşümüz ama hastalar onlar sıkıntı içersindeler, aniden felce uğramışın daha bir sıkıntısı, bir kaza geçiriyor ertesi gün felçli. Ümit dünyası. Maalesef elimizde öyle kesin bir tedavi imkânı yok, bakımdan başka. İlaçla, aşıyla, kök hücreyle hemen iyileştirelim, o yok. Ama dediğim gibi bu sahada daha yeni başlandı. Muazzam paralar, devletler ve şirketler tarafından veriliyor. Çünkü AIDS, bunama hastalıkları vb. hepsi aynı konuya girecek gibi. Moleküler biyoloji de anlaşılır duruma geçecek gibiler. Onlara yeni yeni ilaçlar, aşılar ve tedaviler bulunmaya başladı. Ama henüz tatbikatı için erken.

Sunucu: Peki Türkiye için nasıl buluyorsunuz? Yani alt yapı çalışmaları için Türkiye'de zemin yeterli mi? Çok ciddi parasal yatırımlar gerekiyor değil mi? Laboratuvar çalışmalarının yapılması için ciddi anlamda finansal yatırımlar gerekiyor. Bu anlamda Türkiye'de bu tür kök hücre çalışmalarının yapılması için ortam hazır mı? Yani hekimlere gerekli imkan hazır mı?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Kusuru bakmayın ama bu hususta bilgim yok. Bildiğim Avrupa'da ve

Amerika'da ve Japonya dahil muazzam paralar yatırılıyor. Hem devlet, hem de şirketler tarafından. Bilhassa ilaç şirketleri tarafından, hususi ticaret şirketleri veya parası olanlar yatırıyorlar. Türkiye'de ne durumda biliyorum.

Sunucu: Yine, Japonya'daki kongreye geri dönersek, hastaların en çok merak ettiği konulardan biri de beyin tümörüyle ilgili. Bu konuda beyin tümörünün tedavisiyle ilgili bir yenilik var mı? Bu konuda bir sunum yapıldı mı? Nedir son gelişmeler?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Dörtüüz, beşüüz ders verildi bu hususta. Genç, tecrübeli arkadaşlardan ben bilhassa üç defa görüştüm. Uzun zaman, müddet verdiler. Bilgilerimi aktardım. Dedim bazı tümörler iyi cins çıkabiliyor. Onlar iyi cins kalabiliyorlar, % 80'i. Bunlara yardım edebiliyoruz ameliyatla en etkili o oluyor. Bazıları başlangıçtan iyi cins çıkmıyor, orada biz çok üzülüyoruz. Çocuklarda oluyor, orta yaşta çok, yaşlılarda çıkabiliyor. Sürpriz şekilde birden bire ortaya çıkabiliyor. Bir nöbetle veya bir zafiyetle. Onlara da ameliyatla yardım edebiliyoruz. Bir de daha kimyevi tedavi olsun. Şu son buluşları söylemek isterim. Mesela aspirinde bile, diğer günlük kullanılan ilaçlarda bile bireysel ilacı alması değişik. İnsanın kendi yapısında onu alan almayan var. İleride öyle gözüküyor ki her ilaç bireye göre değişik verilecek. Nasıl muhtelif mikroplara göre antibiyotikler bulundu, bu da aynı şekilde ilerde de ilaçlar bireysel hazırlanacak. Belki yüz, belki elli sene sonra gittiğiniz zaman eczaneye sizden kan alıp araştıracaklar. Bu ilacın şu özelliği size iyi gelir diye.

Sunucu: Çünkü anatomimiz çok farklı ve herşeye çok farklı yanıt veriyoruz. Kişiselleştirilmiş tedavi planları ön plana çıkabilir diyorsunuz ilerleyen yıllarda.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Beyin tümörlerinde ameliyatı ben önde görürüm. Kimyevi tedavi, ilaç tedavisi, gen tedavisi henüz tutmadı fakat çalışılıyor. Bir de radyasyon tedavileri var, muhtelif cinsten. Onlar yardımcı olarak hastalara tedaviyi verebiliyorlar. Çırpınıyoruz bir şeyler yapabilelim yardım edebilelim diye.

Sunucu: Şimdi bir bandımız var Sayın Yaşargil, tabii kök hücre Beyin Cerrahisiyle uygulama alanı nedir ne değildir sizden aldık. Bu konuda bir otoritesiniz ve bilimsel açıklamayı yaptınız ama vatandaşlarımızın kafası bu konuda çok karışık. Bu konuyla ilgili bandımız sanıyorum dikkat çekecek. Bandımızı birlikte izleyelim sayın seyirciler.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Banttan şunu anladım her yerde olduğu gibi bizim halkımız da durumu anlamış. Çok büyük kısmı da doğru öğrenmiş. Bir bireyin beyninin yapısı, işlevi, muazzam bir olay. Kök hücrelerin kaynakları muhtelif olabiliyor. Fetüsten olabiliyor, göbük bağından olabiliyor. Her uzuvda da var ama bilhassa kemik ortasında var. Fakat bunların beyne ve iliğe tatbikatı henüz oluşmadı. Daha çok erken. Çünkü biz daha normal beyin ve iliğin faaliyetini bilmiyoruz. Böyle bir tatbikat oluyorsa bazı hastalar iyilleşiyorlarsa o ordaki dokuyu uyarıyor. Trafik tesiri diyoruz ona. Ama konulan hücrenin yaşayıp da faaliyete geçip de yeniden bir düzen kurması imkânsız şu anda.

Sunucu: Yani bu, çok bilinmeyenleri olan bir araştırma konusu. O zaman beklemek lazım araştırma sonuçlarını. İzleyicilerimizden takdir edersiniz ki çok sayıda soru geldi, ama ondan önce sizin beyni çok güzel bir tanımlamanız var, bakışınız çok farklı. Beyin nasıl bir organ, yani siz çok özel bir organ olarak tanımlıyorsunuz. Beyni tanımlar mısınız bizim için lütfen.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bir buçuk kiloluk hafif elastiki organ. Yapısı enteresan. Diğer organlarda olduğu gibi aynı hücre değil, değişikler. Bunları ikiye ayırıyoruz. Nöron diyoruz, bir de onlara yardımcı dediğimiz nöroglialar. Nöronlardan yüz milyar var ve hepsinin yerine göre vazifeleri başka. Hatta hormon çıkarıyor. Kendisi için, başkası için, bizim için. Nöroglialar, onlar çok daha yeni bulundular son on bir sene içerisinde. Ve şimdiye kadar bizim bildiğimiz, o nörofizyoloji dediğimiz bilgiler tamamen değişebilebile başka açıdan bakacağız. Muazzam açılmalar var. Vücuttaki kanın beşte birini, vücuttaki oksijenin % 20' sini alıyor. Çok ihtiyacı var kana ve oksijene. Yüz, yüz yirmi gram şeker yakıyor. Çok ekonomik bir yapı. Beyin hem geçmişe, hem geleceğe açık. Mesela iki yüz sene önce söyleneydi biz uçacağız, beyin bunu nasıl yapacak. Şimdi bir milyondan fazla pilot var. Bilgisayarda aynı şekilde. Bundan altmış sene önce bilgisayar yoktu. Şimdi birkaç yüz milyon insan kullanıyor.

Sunucu: Beynimiz gidebildiğimiz yere kadar. Yani insanoğlu nereye kadar gidebilir, oraya kadar açık.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bahsettiğim hücreler hepsi birbirleriyle bağlı ve anında değişik yollardan kimyevi ve fiziki, elektriki başka yollardan da bağ kurup haberleşiyorlar. Ama nasıl haberleşiyorlar haberimiz yok ondan.

Sunucu: SayınYaşargil, uzun yıllar boyunca dinç dinamik tutmak, belli yaşlarda ortaya çıkan unutkanlık, hafıza kaybı gibi hastalıkları, yaşamamak mümkün mü? Bunlardan korunmak için bir yaşam tarzı olabilir mi? Beynimizi daha dinç daha zinde tutma şansımız olabilir mi?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Beyni iyi bilmiyoruz. Bunun içinde hangi gıdanın beyne iyi geldiğini söylemek doğru olmaz. Tahmini şu var. Düzenli yaşamak en mühim olan. Havadar yer, yürüyüş yapmak, idman yapmak, fazla yememek, bilhassa beyne en kötü zararı veren içkiler oluyor. Resimlerde var küçük beyin dumura uğruyor. Sigaranın da kötü etkisi var. Onları kesebilirsek daha iyi olur. Beynin idmanı. Ben şahsen mesleğimin dışında yazıları okurum. Anlamasam bile elime geçen kitapları incelerim. Sergilere giderim, konserlere giderim, batı, doğu müziği. Beyni devamlı meşgul etmek gerekiyor.

Sunucu: Üzerine gittikçe, çalıştırdıkça gelişebilen bir organ mıdır beyin?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bugün mesela siz kalkın Çince öğrenebilirsiniz. Açık herşeye açık.

Sunucu: Yeter ki biz kullanalım beynimizi. İzleyicilerimizden gelen sorularımıza geçmek istiyorum. Sabırsızlıkla beklediklerine eminim. Artvin' den ..... sormuş 9 yaşındaki yeğenim trafik kazası sonucu felç oldu demiş, bir iyileşme şansı olabilir mi kök hücre tedavisiyle?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Ben hayır diyorum. Benimle beraber uzman arkadaşlarda hayır diyor. Bu bile deneysel olay oluyor.

SUNUCU: Yani bir nevi insanlar kobay oluyor.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Valla kobay da çok kıymetli bir yaratık. Onda bile ne muazzam dokular var.

Sunucu: ..... Ankara'dan sormuş. Aniden yürüyememe sorunu çıkmış bu izleyicimizin. Omurilikten kaynaklandığı söylenmiş. Hala bu sıkıntıyı yaşıyormuş. Ve tedavi şansım var mı diye sormuş.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Tavsiye vermeden önce bunun teşhisi önemli. Yirmi otuz neden olabilir. Muhtelif sebepler olabilir. Bunları bulmak lazım. Bir nöroloğa gitsinler. Beyin cerrahına gitsinler onlar açıklarlar.

Sunucu: Adapazarı'ndan .....'ın sorusu. Çocuğum oksijensiz kalmaktan beş yıldır bitkisel hayatta nasıl bir tedavi yapılabilir diye sormuş.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bu vakalarla ben çok karşılaşıyorum. Kaza geçirmiş bir sene, iki sene imkân var mı? Dediğim hep şu bizim en büyük kuvvet kudret kaynağımız sevgi. Sevgiyle şefkatle bakacağız. Umut ederkten. Ben hasta gördüm beş sene sonra ayıldı. Geçenlerde okudum tekrar hasta ayılmış iki sene boyunca konuşulanların hepsini duymuş hatırlıyor. Diyorum ya beyin öyle bir organ ki çok karışık bir organ. Onun üzerine bir şey söylemek yanlış olur. Ben derim ki iyi bakın iyileşir. Yanında konuşurken dikkat edin dinler belki. Dinleyebilir.

Sunucu: Ağrı'dan ..... sormuş. Üç yaşındaki kızı altı aylıkken beyni su toplamış, ameliyat olmuş ve bir yıl sonra şant takılmış ve çıkarılmış. Fakat

şu an sürekli epilepsi geçiriyormuş. Nasıl bir tedavi şansı olabilir diyor.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Bunlar poliklinik sualleri. Oturup uzun uzun görüşmek lazım. İsterim her vatandaşa iyi cevap verebileyim. Yanlış ümit vermek istemiyorum. Fakat bilimler muazzam açılmadalar. Fantezi bırakırsanız kök hücreden belki birgün kalkıpta alacaklar kordondan ordan alınan kandan bir kalp yapılacak, yedek kalp, bir böbrek ve onlar bankaya konacak. Bu uydurma bir şey bu şimdilik ama Allah bilir.

Sunucu: ..... Nevşehir' den sormuş. Kök hücre Parkinson hastaları için tedavide kullanılır mı? Epilepsi hastaları içinde bir umut vaadeder mi kök hücre?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Olabilir. Şimdi saraların % 30'unun şakak beynin iç kısmından geldiği bulundu. Son zamanlar bulunan mesela yardımcı nöroglialar var astrositlerden t astrositi oradaki metabolizmayı

idare ediyor. Bu şakak sarasındaki hastalarda o t astrositi yok orada. Şimdilik en etkili çare onlara ameliyat. Temiz bir ameliyatla nöronları kurtarma imkânı var. Benim uğraştığım mevzu bu.

Sunucu: İsmi vermeyen bir izleyicimizde Tüberoskleroz hastalığı tedavi şansı olan bir hastalık mıdır demiş?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Onun tedavisi bazı yerlerde, beyinde tümör büyümeleri yapar hatta saralara, nöbetlere sebep olur. Ama biz ameliyatla kaldırabiliriz.

Sunucu: Sizi yoruyoruz böyle sorularla ama izleyicilerimiz çok mutlu oluyorlar eminim. .... Kırklareli'nden sormuş. Babasının beyin sapında tıkanıklık varmış. Bir tedavi şansı olabilir mi neler yapılabilir demiş?

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Beynimizde üç büyük organ var. Bir tanesi kan deveranı, öbürü beyin suyu deveranı, hiç bir organ su çıkarmaz beynimiz çıkarır. Acaba o mu tıkanık? Açık değil. Damarlarda ya da su deveranında tıkanıklık olabilir.

Sunucu: Bu soruyla bitirelim. İsmi vermemiş, Bingöl'den, beyin sıvısı fazlalığı olan oğlu için tedavi şansı var mı demiş.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Onunla da hemen hemen elli beş senedir uğraşılıyor. Henüz tam memnuniyet verici değil. Daha iyileştirme için çareler arıyoruz. Laboratuar tecrübeleri üzerindeyiz.

Sunucu: Çok kıymetli vaktinizden bize ayırdığınız için çok teşekkür ediyoruz. Sağolun programımıza katıldığınız için onur duyduk.

Prof. Dr. GAZİ YAŞARGİL: Sağolun.

Sunucu: Bugün özel bir reçete programı izlediniz sevgili Prof. Dr. Gazi Yaşargil konuk oldu bize ve Beyin Cerrahisi'ndeki gelişmeleri değerlendirdi. Aynı zamanda kök hücre tedavisi Beyin Cerrahisi için bir umut vaadediyor mu? Neler yapılabilir bunla ilgili sorulara açıklık getirdi Sayın Yaşargil. Programımız da gereken yanıtı verdi sanıyorum. Çok teşekkür ederiz bizi izlediğiniz için. Yeniden birlikte olmayı umuyoruz.